

Ady Endre ismeretlen verse

Egy költői életmű soha sem lehet lezárva. Még pár éve is került elő Petőfinek kiadatlan verse. Juhász Gyuláét, Babitsét, József Attiláét magam is többet mentettem meg a halhatatlanságnak. Mindig fölbukkanhatnak lappangó kéziratok, régi újságokban, elfelejtett folyóiratokban meghúzódó, a költő életében megjelent versesköteteiből valami ok miatt kimaradt költemények.

Az Akadémiai Kiadó *Ady Endre összes versei* kritikai kiadásának 1. kötete 1969-ben jelent meg. Nem nagyon kapós munka a szövegkiadás, a textológia: a 2. kötet 1988-ban, a 3. 1995-ben, a 4. 2006-ban. Évtizedenként egy kötet: nem valami gyors tempó. 1909 karácsonyáig jutott el az Ady-textológia a költő életművének tudományos alaposságú, megrostált, tüzetes időrendbe állított, hiteles szövegű közzétételéig.

Az 1. kötet időrendjében (1891–1899) egy ismeretlennek vélt és egy „elfeledett” Ady-vers is előkerült. Flórián László a Reinitz Béla megzenésítésében megtalálta *Segítség* című verset közölte (Népszabadság, 1974. okt. 13.). Ezt az Ady-kutatás kétellyel fogadta. Szánthó Dénes a Debrecen 1899. márciusi számában *Nyugodni tér...* kezdőszavakból vett címmel megjelent versikéjét fedezte föl és tette közzé (Magyar Nemzet, 1977. jún. 9.). Ez azóta bekerült az Ady-életműbe, de más címmel: azzal, amelyet Ady (Bandi költői néven) eredetileg adott neki első közlésében, a Debreczeni Hírlap 1899. március 23-i számában: *Locsarekné nyugalomban*. Locsarek Györgyné Némethy Gizella (1852–1921), a debreceni színház komikája, aki anyáskodó szeretettel viseltetett a fiatal költő iránt, búcsút mondott a színpadnak: férjhez ment. Ezt a verset először Láng József és Schweitzer Pál közölte a Szépirodalmi Könyvkiadó Magyar Remekírók sorozatában 1977-ben megjelent *Ady Endre összes versei* című kötetben.

Több mint egy évtizede őrzök a kritikai kiadás 1. kötetében egy fénymásolatot Ady Endre zsengejéről. Hátlapjára annak idején rá is írtam, amit megtudtam: *Ladányi Antalné nagynénitől kapta Bózsik Sándorné (312 446). Nagymama: Vitéz Mihályné kapta, de B. S.-né nem tudja a lánynevét sem, mert nevelőanyja volt, nem vér szerinti. 96. okt. 22.*

Most fölhívtam a telefonszámot, s beszéltem Bózsik Sándornéval. Nem emlékezett, hogy ő adta volna a fénymásolatot, de arra igen, hogy az eredetit még akkoriban a Petőfi Irodalmi Múzeumnak adta el, név szerint Nagy Csabának.

Azt nem tudom, Nagy Csaba miért nem tette eddig közzé. Én úgy voltam vele, nem föltételeztem, hogy kiadatlan, nem értem rá, hogy ellenőrizsem, később meg elfeledkeztem róla. Most, hogy Adyval ismét foglalkoztam, kezembe került. Utánanéztam, sőt magam ellenőrzésére megmutattam az Ady kritikai kiadás szerkesztőbizottsága egyetlen élő tagjának, Láng Józsefnek, és ő is megerősített, hogy ismeretlen. (A szerkesztőbizottság másik két tagja, Vezér Erzsébet és Koczás Sándor, időközben elhunyt.)

A kritikai kiadás emlegetett első kötetében számos olyan Ady-zsenge olvasható, amelyet a diákköltő iskolatársainak, barátainak emlékkönyvébe írt. Ilyen ez is. Címzettjét ma már aligha tudjuk megtalálni.

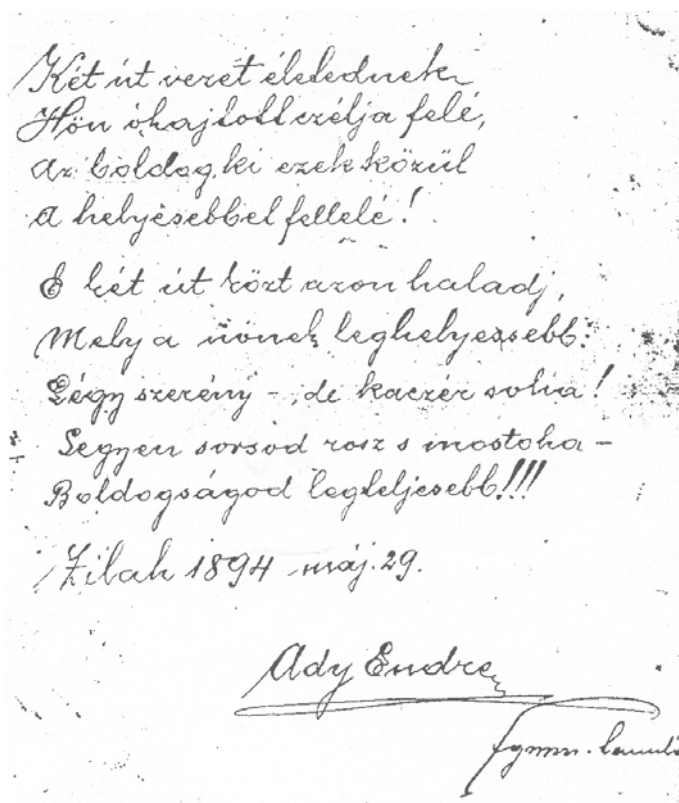
Gondot jelentett a kézírás. A kritikai kiadás fényképmellékletei közt egymással szembe lévő lapokon van két vers, a 2. és a 3. számú, amely első ránézésre is eltérő kézírást mutat: mintha nem ugyanaz a kéz írta volna. Ady későbbi kéziratának ismeretében a 2. számút tartottam hitelesnek, a 3. számúnak annyira föltűnően eltér a vonalvezetése, a *ductusa*, hogy arra gyanakodtam: idegen kéz írása. Egészen pontosan ama másik Ady Endréé (1876–1940), költőnk unokabátyjéé, aki éppen abban az évben, 1894-ben érettségizett Zilahon. A most közölt kézirat írásmódja ezzel látszik azonosnak. Ezért is kételkedtem eleinte, hogy a mi Ady Endréntől származik.

De a kritikai kiadás illusztrációi tovább is mutatnak eltérő írásmódú ifjúkori kéziratokat: a 4. és az 5. számú ugyanúgy szemben van egymással, és ugyanúgy kétféle ductusú. A 6. és a 7. sz. a 2-kal és a 4-kel azonos, ám a következő, a 8. számú meg megint a 3. és az 5. számúval!

Míthogy a gyanúba vett versekről más módon, életrajzi, keletkezéstörténeti alapon bebizonyult, hogy a mi Adyunk alkotása, bármily furcsa – és szakértő grafológus magyarázatára vár – ez a váltakozva különböző kézírás, tovább nem kételkedhettem az alábbi vers hitelességében sem.

A nagy költő minden betűje szent nekünk – vallotta Babits Mihály.

Ez a zsenge is apró adalék az életmű teljességéhez.

*Két út vezet életednek
Hón óhajtott célja felé,
Az boldog, ki ezek közül
A helyesebbet fellelé!*

*E két út közt azon haladj,
Mely a nőnek leghelyesebb:**
*Légy szerény – de kaczer soha!
Legyen sorsod rossz s mostoha –
Boldogságod legteljesebb!!!*

Zilah 1894 máj. 29.

Ady Endre
fgmn. tanuló

---

* Az első s betű egyetlen vonallal át van húzva.